

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіки та права
Кафедра менеджменту ім. проф. Є.В. Храпливого

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Менеджмент економічної безпеки»

освітньо-професійна програма «Підприємництво та торгівля»
спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»
другий (магістерський) рівень вищої освіти

ВИКЛАДАЧ

БІНЕРТ ОЛЕСЯ ВАСИЛІВНА

E-mail:

Olesya200678@ukr.net

Телефон

+380677283144 (Telegram)
+30931810041 (Viber)

Доцент кафедри менеджменту ім. проф. Є.В. Храпливого Львівського національного університету природокористування, доцент, кандидат економічних наук. Викладач з 23-річним досвідом роботи, автор та співавтор понад 100 наукових та навчально-методичних праць.

Читає курси: «Менеджмент», «Комунікативний менеджмент», «Організація праці менеджера».

Сфера наукових інтересів: керівництво та лідерство; бізнес-комунікації; система антикризового управління підприємством; ринок молока та молокопродуктів.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення курсу “Менеджмент економічної безпеки” є теоретико-методологічні засади, інформаційна база, складові елементи, система та політика підприємства з забезпечення належного рівня його менеджменту економічної безпеки та життєздатності.

Метою вивчення курсу є отримання студентами знань з сутнісних характеристик, структурних та функціональних складників, методів і показників оцінки рівня, моніторингу та політики забезпечення економічної безпеки підприємства, механізмів адаптації суб’єкта підприємництва до негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища.

Завдання курсу: сформувати сукупність теоретико-методологічних та прикладних знань з аналізу, оцінки рівня, моніторингу структурних характеристик, а також ефективного планування головних характеристик фінансово-господарської діяльності підприємства, що забезпечують високий рівень його економічної безпеки і захищеності економічних інтересів в умовах дії негативних чинників зовнішнього, внутрішнього середовища. Знання з цієї дисципліни є основою для поєднання і систематизації майбутніми фахівцями знань, навичок та умінь з інших економічних дисциплін.

Курс “Менеджмент економічної безпеки” допомагає студентам сформувати сукупність теоретико-методологічних та прикладних **знань** з економічного змісту категорії «економічна безпека підприємства»; концептуальних підходів до побудови системи економічної безпеки суб’єкта господарювання, а також її місця системі безпеки держави, регіону та підприємництва; факторів та джерел загроз, структурних та функціональних складових, методів оцінки, критеріїв та показників економічної безпеки підприємства; механізмів, пріоритетів та засобів забезпечення економічної безпеки підприємства.

Студенти повинні **вміти** визначати рівень економічної безпеки підприємства та її структурних складників, робити прикладні висновки щодо напрямів та конкретних засобів підвищення рівня економічної безпеки та її структурних і функціональних складових.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ВІДПОВІДНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

Загальні компетентності.

ЗК 1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності.

СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб’єктів господарювання в сфері підприємництва та торгівлі.

СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

Програмні результати навчання.

ПРН 1. Адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.

ПРН 2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва та торгівлі та розробляти заходи щодо їх вирішення.

ПРН 9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

ПРН 10. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких та торговельних структур за умов невизначеності та ризиків.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОСНОВНІ ТЕМИ

Тема 1. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: СУТНІСТЬ І ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ

- 1.1. Основні поняття, складові та принципи менеджменту економічної безпеки.
- 1.2. Предмет, методи, об'єкти та суб'єкти економічної безпеки держави.
- 1.3. Правове регламентування становлення та розвитку менеджменту економічної безпеки.
- 1.4. Оцінка стану та напрями підвищення менеджменту економічної безпеки.

Тема 2. ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

- 2.1. Основні складові економічної безпеки підприємства.
- 2.2. Характеристика загроз зовнішнього середовища, їх вплив на систему безпеки підприємства.
- 2.3. Внутрішнє середовище підприємства, як основа протидії загрозам.

Тема 3. РЕЙДЕРСТВО-ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ

- 3.1. Види рейдерства.
- 3.2. Чинники, які сприяють рейдерству в Україні.
- 3.3. Яке підприємство може стати об'єктом рейдерського захоплення?
- 3.4. Превентивні дії захисту бізнесу протидії рейдерству.
- 3.5. PR-заходи як спосіб захисту від рейдерської атаки

Тема 4. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

- 4.1. Організація служби безпеки на підприємстві
- 4.2. Загальні функції, що покладаються на службу менеджменту безпеки підприємства.
- 4.3. Об'єкти, які підлягають захисту від потенційних загроз і протиправних посягань на підприємстві
- 4.4. Техніко-технологічна безпека

Тема 5. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ТА КАДРОВА СКЛАДОВІ МЕНЕДЖМЕНТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

- 5.1. Кадрова безпека: об'єкти, види, індикатори
- 5.2. Методи виявлення і збереження кадрової безпеки
- 5.3. Захист конфіденційної інформації про особу
- 5.4. Методика побудови інтелектуальної безпеки
- 5.5. Сучасна психологічна освіта керівника в контексті забезпечення економічної безпеки підприємства
- 5.6. Навчання персоналу та підвищення кваліфікації з економічної безпеки

Тема 6. МЕНЕДЖМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

- 6.1. Зміст інформаційної безпеки
- 6.2. Поняття та класифікація загроз безпеки інформації
- 6.3. Поняття та класифікація інформації з обмеженим доступом

Тема 7. МЕНЕДЖМЕНТ РИНКОВОЇ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

- 7.1. Основні положення ринкової та зовнішньоекономічної безпеки
- 7.2. Експортна безпека як важлива складова зовнішньоекономічної безпеки
- 7.3. Імпортна безпека як важлива складова зовнішньоекономічної безпеки
- 7.4. Аналітична оцінка конкурентів як важлива складова ринкової безпеки

Тема 8. МЕНЕДЖМЕНТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

- 8.1. Формування системи фінансової безпеки
- 8.2. Оцінювання безпеки грошового обігу
- 8.3. Оцінювання безпеки інфляційних процесів
- 8.4. Валютна складова фінансової безпеки
- 8.5. Індикатори фінансової безпеки підприємства

Тема 9. ПОЛІТИКО-ПРАВОВА, СИЛОВА ТА ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВІ МЕНЕДЖМЕНТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

- 9.1. Поняття екологічної безпеки
- 9.2. Особливості екологічної безпеки підприємств
- 9.3. Поняття політико-правової безпеки
- 9.4. Сутність силової безпеки

Тема 10. МЕНЕДЖМЕНТ ДІЯЛЬНОСТІ ПО ЗАХИСТУ ВІД НЕСУМЛІННОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

- 10.1. Методи несумлінної, нецивілізованої конкуренції: промислове шпигунство, компрометація, корупція, фальсифікація продукції, брехлива реклама, фізичне і психологічне поведіння конкурентів.
- 10.2. Характерні методи промислового шпигунства.
- 10.3. Аналіз зовнішніх джерел погрози діяльності підприємства.
- 10.4. Типові схеми дій зі дестабілізації підприємства.
- 10.5. Замахи на конфіденційну інформацію.
- 10.6. Планування роботи з протидії конкурентній розвідці.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
<i>Менеджмент економічної безпеки</i>										100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

1. **Усне опитування** (фронтальне, індивідуальне, детальний аналіз відповідей студентів),
2. **Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка** (письмове опитування, рішення ситуаційних задач і прикладів, складання тестів, виконання схем, підготовка різних відповідей, рефератів, підготовка презентацій; написання та опублікування статей, тез конференцій, доповідей круглих столів, семінарів, контрольні роботи (з конкретних питань тощо).
3. **Практична перевірка** (проведення опитування, здійснення моделювання ситуацій, складання моделей, розробка документації, виконання практичного завдання, аналіз виробничої інформації, рішення професійних та ситуаційних завдань, ділові ігри і т. д.)
4. **Стандартизований контроль** (тести, письмовий іспит).
5. **Самоконтроль** (самооцінка студентом якості засвоєного навчального матеріалу з дисципліни в цілому, змістовного модуля чи окремої теми на основі передбачених у методичних рекомендаціях питань для самоконтролю).
6. **Самооцінка** (передбачає критичне ставлення студента до своїх здібностей і можливостей, об'єктивне оцінювання досягнутих результатів).

Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу ведучих викладачів, які забезпечують курс і лише за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Ніякі форми порушення академічної доброчесності не допускаються. Бути толерантними та поважати іншу думку. Заперечення формулювати в коректній формі. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових контрольних робіт та екзаменів заборонені. Користування мобільними пристроями допускається лише з дозволу викладача під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань. Не допускається підказування. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально в дистанційному режимі (у онлайн формі за погодженням із деканом факультету і лектором курсу).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА

1. Небава М. Ю. Економічна безпека підприємництва: навчальний посібник / М. І. Небава, Ю. В. Міронова. Вінниця : ВНТУ, 2017. . 73 с.
2. Фінансова безпека підприємства : навчальний посібник / Т.Б.Кузенко, Л.С.Мартюшева, та ін. Міністерство освіти і науки України, Харк. нац. екон.унів. Х: ХНЕУ, 2010. – 298 с.

ДОПОМІЖНА

1. Александров Д.К. Антирейдерство. Захист агробізнесу / Д.К.Александров, О.О.Крижанівська, О.О. Сидоренко. К.: Видавничий дім «КІЙ», 2017. 176 с.
2. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія / Тарас Григорович Васильців. Львів: Арал, 2008. 386 с.
3. Гончаров С.М. Основи економічної безпеки: навчальний посібник / С.М.Гончаров, Т.В.Кузнецова, О.Ю.Лесняк. К. : Кондор, 2013. 216 с.
4. Економічна безпека : Навчальний посібник / за заг. ред. З. С. Варналія. К. : Знання, 2009. 647 с.
5. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства : Навчальний посібник / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський. К. : Центр учбової літератури, 2009. 256 с.
6. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко правовий аспект : Навчальний посібник / Микола Ілліч Камлик. К. : Атіка, 2005. 431 с.
7. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения / А. В. Козаченко, В. П. Пономарев, А. Н. Ляшенко. – К. : Либра, 2003. 280 с.
8. Кузнецов О. О. Захист інформації та економічна безпека підприємства: Монографія / Л. О. Кузнецов, С. П. Євсєєв, С. В. Кавун. – Харків : ХНЕУ, 2008. 360 с.
9. Основи економічної безпеки : підруч. / О. М. Бандурка, В. Є. Духов, К. Я. Петрова, І. М. Червяков ; МВС України; Національний ун т внутрішніх справ. – Харків : вид во Нац. ун. ту внутрішніх справ, 2003. – 236 с.
10. Пріоритети та засоби зміцнення економічної безпеки малого і середнього підприємництва : моногр. / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, А. М. Гуменюк. Львів : видавництво ЛКА, 2009. 248 с.
11. Тумар М. Б. Основи економічної безпеки підприємства : навчальний посібник / М. Б. Тумар. К. : Хай Тек Прес, 2008. 232 с.
12. Франчук В. І. Основи економічної безпеки : навчальний посібник / В. І. Франчук. Львів : ЛУВС, 2008. 203 с.
13. Шемаєва Л. Г. Забезпечення економічної безпеки підприємства на основі управління стратегічною взаємодією із суб'єктами зовнішнього середовища : моногр. / Людмила Григорівна Шемаєва. К. : НППМБ, 2009. 357 с.
14. Шкарлет С. М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект: Монографія. К.: Книжкове вид во НАУ, 2007. 436 с.
15. <http://www.kmu.gov.ua>.
16. <http://www.library.if.ua>.
17. <http://www.mon.gov.ua>
18. <http://www.osvita.org.ua>